

Ravimite läbivaatamise protsessi olulisus ja vajalikkus haiglaapteekri kliinilises töös

Maarika Maidla, Pärnu Haigla apteegi proviisor

Euroopa haiglaapteekides on kliinilise teenuse arendamine pigem reegel kui soovitus. 2014. aastal lepidi Euroopa haiglafarmaatsia koostöökogul kokku erinevates seisukohavõttudes, mille poole kõik liikmesriigid püüdlema peaksid (<http://ejhp.bmj.com/content/21/5/256.full.pdf+html>).

Mitmed vastuvõetud otsused on otseselt seotud ravimite läbivaatamiseks protsessiga, patsiendi ohutuse ja ravikvaliteedi tagamisega.

Rahvusvaheliselt tunnustatud Ameerika Ühendriikides tegutsev sõltumatu mittetulundusühing - Joint Commission, mis akrediteerib ja sertifitseerib ligi 21 000 tervishoiuorganisatsiooni, kirjeldab ravimite läbivaatamist (Medical review) kui protsessi, mille eesmärgiks on tagada patsiendi farmakoteraapiline hool haiglas viibimise vältel. Ravi optimeerimiseks vaadatakse struktureeritult kriitilise pilguga üle patsiendi ravimite nimekiri, kasutades kliinilist ja farmaatsiaalast informatsiooni (s.h labori analüüsi vastuseid).

Euroopas ollakse seisukohal, et ravimite läbivaatlusel saadakse palju väärtuslikku infot ning sel viisil on võimalik vähendada ravimitest tingitud probleemide ilmnemist. Kuna kvalifitseeritud meditsiinilise personali tööjõupuudus on aktuaalne teema pea kõikides liikmesriikides, siis arvatakse, et asjatundlikest kliinilistest teadmistega haiglaapteekrist oleks siinkohal suur abi. Uuringute kohaselt on leitud kinnitust, et haiglaapteekrite kaasamine patsiendi raviga seotud meeskonnatöösse on andnud lisaväärtust.

FOTOD: MAARIKA MAIDLA

EAHP ravimite läbivaatamise seminar toimus Rumeenia pealinnas Bukarestis

EAHP (European Association of Hospital Pharmacists) iga-aastasel Kongressil on ravimite läbivaatamise teemat arendatud pea paar aastat. Mõistetakse ühiselt, et see on äärmiselt vajalik ja oluline, kuid kindlaid süstemaatilisi teese Kongressi toel kokku lepitud pole. Professor Dr. Keen Neef, kes juhib EAHP haridus- ja teaduskomiteed, pööras sellele puudusele tähelepanu ning rõhutas, et teema on aktuaalne ja tuleks Euroopa tasandil ühiselt üle vaadata. Ta selgitas, et ravimite läbivaatamise protsess on liiga oluline, et lasta kasvada ja areneda olukorral, kus kasutatakse erinevaid ebaühtlasi meetodeid. Kahepäevasel EAHP akadeemilisel jätkuseminaril Bukarestis, Rumeenias käesoleva aasta septembris püüti välja selgitada, millised puudused on kvaliteedijuhtimise osas ning mil määral farmaatsiaalsed inimesed antud teemal toetust avaldavad, arendades ühist ravimite läbivaatamise praktikat Euroopa haiglates.

Läbi erinevate ettekannete sai selgeks, et haiglaapteekrid on tervishoiusüsteemis väga heal positsioo-

nil, teostamiseks ravimite läbivaatamise protsessi. Haiglaapteegil on võimalik pakkuda uut teenust ja seeläbi lisaväärtust. Tähelepanu tuleb pöörata kogu vajaliku informatsiooni saamisele, hinnates patsiendi varasemate ravimite sobivust nendega, mida patsient tegelikult kasutab ja ka nendega, mida haiglas määratakse. Hindamisel vaadatakse, kas ravimid on näidustatud, kas annused sobivad, kas ravimite manustamine on sihipärane ja patsiendile arusaadav jne.

Euroopas ollakse seisukohal, et ravimite ülevaatamise protsessis on vajalik kasutada erinevaid töövahendeid, mis toetavad ja standardiseerivad protsessi ennast, tõhustades sellega ravimi kasutuse järelvalvet, sobivust ja kulutõhusust. Eeltoodu põhjal võib öelda, et haiglaapteekri panus asutusesisese ravimite läbivaatamise protsessis koosneb:

- ravimipoliitika ja ravivõtete arendamises;
- ravikvaliteedi tagamises ja tõhustamises;
- koolituse ja pädevuse tagamises;
- infosüsteemide arendamises;
- ravimite läbivaatamise protsessi juurutamises ja järjepidevuses.

Kliinilise suuna arendamisega ollakse Euroopas väga erineval tasemel. On riike (Eesti, Läti, jt.), kus kliiniline suund on projekti raames algjärgus ja riike, mis on eesrindlikud nagu näiteks Holland, Rootsi, Inglismaa, Iirimaa, Šveits. Eesrindlikes riikides on tavapäraseks saamas, et haiglaapteeker on osakonna töötaja ja ravimeeskonna liige. Kliinilise haiglaapteekri tööks on ravimeeskonna otsuseid objektiivselt parandada ja hinnata ravimite mõju, minimaliseerides ravimitest tingitud probleeme ja vähendada ravimite raiskamist ning ülekulu. Ravi-

Eestist osalesid EAHP seminaril Marko Urbala (PERH), Kristjan Kongi (PERH), Maarika Maidla (Pärnu haigla), Ülle Helena Meren (ITK)

mialase info kättesaamiseks kasutatakse riigiti erinevaid lahendusi, mis hõlbustavad haiglaapteekrite tööd. Näitena tooksin välja Prantsusmaal kasutuses oleva andmebaasi PIM-Check`i (<http://www.pimcheck.org/en/>), kus on võimalik kiiresti leida ravimialast teavet, haiguste ravijuhiseid jne.

Ravimite läbivaatamine (Medical review) hõlmab endas erinevaid protsesse, mida läbitakse iga ravimi puhul:

- kontrollitakse ravimi väljakirjutamise määramise õigsust ja asjakohasust;
- kontrollitakse ravimi toimivust;
- võetakse arvesse ravimi annust, ravimite koostoimeid, vastunäidustusi ja kõrvaltoimeid;
- võetakse arvesse patsiendi võimekust ja võimalust ravimit korrektselt manustada.

Igapäevane ratsionaalne ravimikasutus on üha enam kättesaadav ja teostatav ka Eesti haiglates. Suurhaiglad on kliinilise farmaatsia suunda arendamas. Täna on juba töötamas ning peatselt õpingutega lõpule jõudmas ning õppimas mitmed kliinilised proviisorid nii Tartu Ülikooli Kliinikumis kui ka Põhja-Eesti Regionaalhaiglas. Kliinilised proviisorid tegelevad patsientide ravimikasutuse optimeerimisega ning nende töö tulemusena paraneb ravikvaliteet.